

K Z O M B U N I A K N A T
Z B A D A N I A

Warszawa, maj 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/59/2010

**KTO POWINIEN MIEĆ WIĘCEJ
WŁADZY – RZĄD CZY PREZYDENT**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

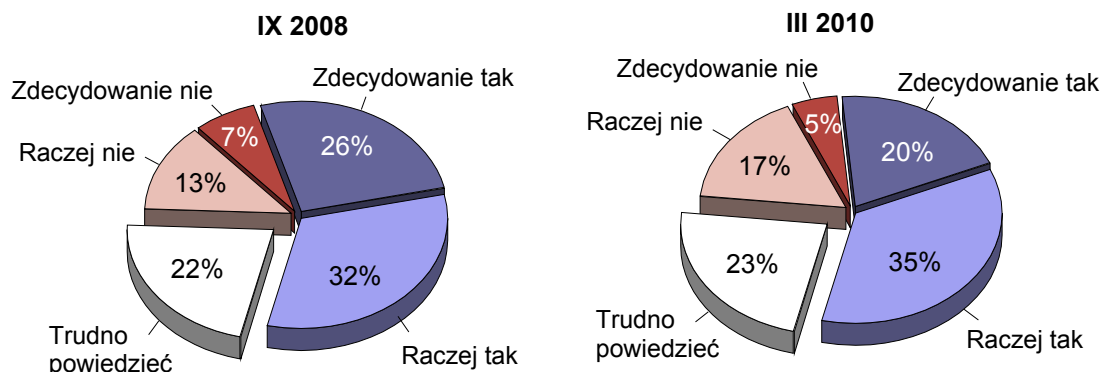
W listopadzie ubiegłego roku Donald Tusk zaproponował debatę na temat zmian w Konstytucji RP. Premier wskazywał m.in. na potrzebę ograniczenia uprawnień prezydenta, w tym pozbawienie go prawa weta. Głowa państwa miałaby być wybierana nie – jak dotychczas – w wyborach powszechnych, ale przez Zgromadzenie Narodowe. W opinii Donalda Tuska zmniejszenie kompetencji prezydenta pozwoliłoby uniknąć sporów politycznych między głównymi organami władzy wykonawczej. Przygotowany przez PO i ogłoszony na początku tego roku projekt zmian w konstytucji nie zawiera już jednak tak daleko idących zmian – zakłada ograniczenie dotychczasowych kompetencji prezydenta, osłabienie prawa weta (ale nie jego likwidację) oraz zachowuje dotychczasowe zasady wyboru głowy państwa. Odpowiedzią PiS na projekt PO było przedstawienie projektu „Konstytucji IV RP”. Propozycje partii Jarosława Kaczyńskiego idą w odwrotnym kierunku: wzmocnienia władzy prezydenta. Projekt PiS przewiduje m.in. współdziałanie prezydenta z rządem w ustalaniu strategicznych kierunków polityki państwa. W związku z tymi propozycjami zapytaliśmy Polaków, czy – ich zdaniem – potrzebne są zmiany w konstytucji i w jakim kierunku powinny one zmierzać. Badanie¹ przeprowadziliśmy przed tragiczną w skutkach katastrofą prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem.

W ocenie ponad połowy ankietowanych (55%) zmiany w podziale konstytucyjnych uprawnień między prezydentem a rządem są potrzebne. Przeciwnego zdania jest 22% badanych. Od września 2008 roku opinie w tej kwestii niewiele się zmieniły.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (238) przeprowadzono w dniach 4–10 marca 2010 roku na liczącej 995 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W KONSTYTUCJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ NALEŻY WPROWADZIĆ ZMIANY W PODZIALE KOMPETENCJI, UPRAWNIENI MIEDZY PREZYDENTEM A RZĄDEM CZY TEŻ NIE?

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych więcej jest zwolenników niż przeciwników wprowadzenia zmian w podziale kompetencji między głównymi organami władzy wykonawczej. Poparcie dla zmian wyraża większość sympatyków PO, PSL i SLD. Opinie zadeklarowanych wyborców PiS są w tej kwestii podzielone, choć niewielką przewagę mają osoby opowiadające się za wprowadzeniem zmian.

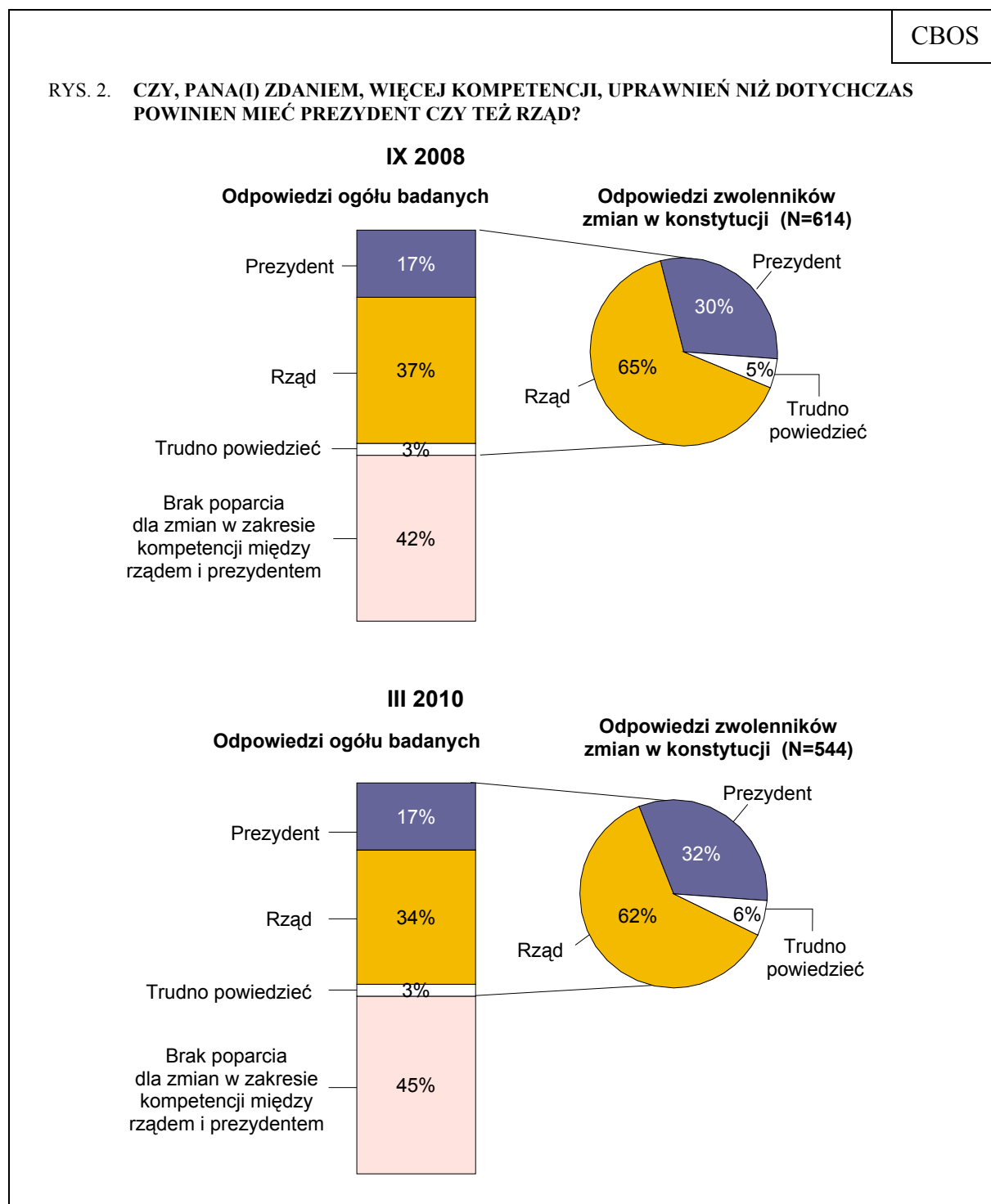
Tabela 1

Elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej należy wprowadzić zmiany w podziale kompetencji, uprawnień między prezydentem a rządem czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	66	19	15
PSL*	63	29	7
SLD*	55	31	14
PiS	45	40	15

* Opinie zwolenników tych partii należy uznać za przybliżone ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

Zwolennicy dokonania zmian w podziale kompetencji między oboma ośrodkami władzy wykonawczej najczęściej uważają, że więcej uprawnień niż dotychczas powinien mieć rząd. Za poszerzeniem jego kompetencji opowiada się niemal dwie trzecie z nich (62%, co stanowi 34% ogółu ankietowanych). Wzmocnienie w konstytucji pozycji głowy państwa popiera 32% zwolenników wprowadzenia zmian w ustawie zasadniczej (tj. 17% ogółu

badanych). Także w tej kwestii opinie Polaków niewiele się zmieniły w ciągu ostatniego półtora roku.

Opinie w tej kwestii zależą w dużej mierze od identyfikacji politycznych i partyjnych respondentów. Za poszerzeniem konstytucyjnych uprawnień rządu opowiada się większość zwolenników PO, ale także znaczące grupy potencjalnych wyborców SLD i PSL.

Za przyznaniem prezydentowi większych niż obecnie prerogatyw stosunkowo najczęściej optują natomiast zwolennicy PiS.

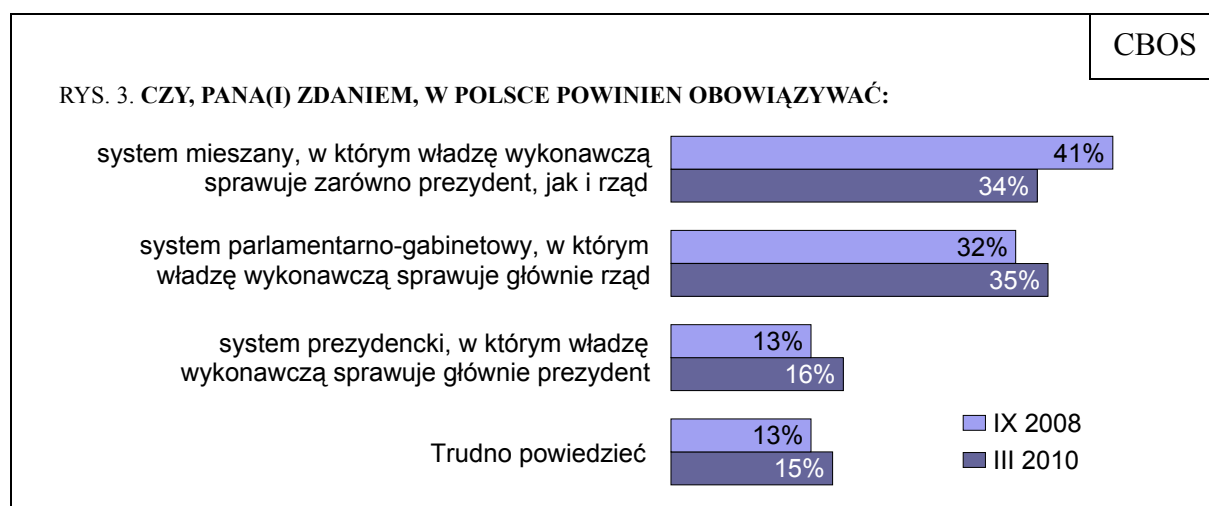
Tabela 2

Elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, więcej kompetencji, uprawnień niż dotychczas powinien mieć prezydent czy też rząd?			
	Prezydent	Rząd	Trudno powiedzieć	Brak poparcia dla zmian w zakresie kompetencji między rządem i prezydentem
w procentach				
PiS	26	14	4	56
PSL*	22	38	4	36
PO	10	54	2	34
SLD*	12	42	1	45

* Opinie zwolenników tych partii należy uznać za przybliżone ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

Wszystkich respondentów, niezależnie od ich poglądów na temat potrzeby zmian w zakresie konstytucyjnych uprawnień głowy państwa i rządu, zapytaliśmy o najlepszy dla Polski – według nich – model relacji między głównymi organami władzy wykonawczej. Preferencje Polaków w tej kwestii są niejednoznaczne. Stosunkowo najmniej zwolenników ma w naszym kraju system prezydencki. Pozostałe osoby niemal równie często opowiadają się za modelem parlamentarno-gabinetowym, co za systemem, w którym władzę wykonawczą sprawuje zarówno rząd, jak i prezydent.

W ciągu ostatniego półtora roku zmniejszył się odsetek zwolenników systemu mieszanego, natomiast w równym stopniu przybyło osób optujących za modelem parlamentarno-gabinetowym, jak i za systemem prezydenckim.

Opinie w tej kwestii także zależą od sympatii partyjnych badanych. System parlamentarno-gabinetowy preferuje większość zdeklarowanych wyborców PO i SLD oraz niemal połowa zwolenników PSL. Sympatycy PiS najczęściej opowiadają się za modelem mieszanym, w którym władza wykonawcza jest podzielona między rząd i prezydenta. Stosunkowo duże jest też wśród nich poparcie dla modelu prezydenckiego, w którym władzę wykonawczą sprawuje przede wszystkim głowa państwa.

Tabela 3

Elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce powinien obowiązywać:			
	system prezydencki, w którym władzę wykonawczą sprawuje głównie prezydent	system parlamentarno-gabinetowy, w którym władzę wykonawczą sprawuje głównie rząd	system mieszany, w którym władzę wykonawczą sprawuje zarówno prezydent, jak i rząd	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	27	20	42	11
PSL*	15	48	26	11
SLD*	9	63	26	2
PO	8	56	30	6

* Opinie zwolenników tych partii należy uznać za przybliżone ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Niedawna dyskusja na temat podziału kompetencji między głównymi organami władzy wykonawczej w Polsce nie zmieniła w istotny sposób społecznych opinii w tej kwestii. Ponad połowa Polaków deklaruje poparcie dla konstytucyjnych zmian w podziale kompetencji między rządem a prezydentem. Większość z tych osób (jedna trzecia ogółu dorosłych Polaków) chciałaby zwiększenia uprawnień rządu. Nie można zatem mówić o konsensusie społecznym w kwestii konstytucyjnego podziału władzy wykonawczej. Jeśli w ogóle mają być wprowadzone zmiany, to – biorąc pod uwagę stanowisko opinii społecznej – powinny one iść raczej w kierunku ograniczenia niż zwiększenia kompetencji Prezydenta RP.

Opracowała
Beata ROGUSKA

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej należy wprowadzić zmiany w podziale kompetencji, uprawnień między prezydentem a rządem czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		55	22	23	989
Płeć	Mężczyźni	60	23	16	460
	Kobiety	50	21	28	530
Wiek	18-24 lata	52	27	21	136
	25-34	61	23	16	175
	35-44	56	22	22	158
	45-54	58	19	24	148
	55-64	56	21	24	183
	65 lat i więcej	48	23	29	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	18	25	375
	Miasto do 20 tys.	56	24	20	129
	20-100 tys.	53	25	22	192
	101-500 tys.	51	29	19	161
	501 tys. i więcej mieszk.	55	22	23	133
Wykształcenie	Podstawowe	45	22	33	264
	Zasadnicze zawodowe	56	20	24	245
	Średnie	60	21	19	329
	Wyższe	59	30	11	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	33	14	81
	Średni personel, technicy	67	22	12	39
	Pracownicy adm.-biurowi	60	19	21	71
	Pracownicy usług	47	26	28	59
	Robotnicy wykwalifikowani	57	25	18	128
	Robotnicy niewykwalifik.	46	21	33	46
	Rolnicy	68	14	18	53
	Pracujący na własny rach.	62	22	16	35
Bierni zawodowo	Renciści	51	19	30	66
	Emeryci	48	24	28	227
	Uczniowie i studenci	55	29	16	85
	Bezrobotni	67	10	23	56
	Gospodynie domowe i inni	58	5	37	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	25	17	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	27	21	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	55	25	20	209
	prywatnym gosp. rolnym	63	17	20	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	55	15	30	137
	501-750	51	23	26	136
	751-1000	52	21	27	174
	1001-1500	48	28	23	130
	Powyżej 1500 zł	66	26	8	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	13	38	150
	Średnie	53	23	24	470
	Dobre	60	26	15	370
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	26	29	85
	Raz w tygodniu	55	22	23	476
	1-2 razy w miesiącu	60	19	22	130
	Kilka razy w roku	56	20	24	212
	W ogóle nie uczestniczy	56	28	17	87
Poglądy polityczne	Lewica	69	22	9	127
	Centrum	63	20	17	291
	Prawica	56	31	13	302
	Trudno powiedzieć	39	15	46	270

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce powinien obowiązywać:				Liczba osób
		system prezydencki, w którym władzę wykonawczą sprawuje głównie prezydent	system parlamentarno-gabinetowy, w którym władzę wykonawczą sprawuje głównie rząd	system mieszany, w którym władzę wykonawczą sprawuje zarówno prezydent, jak i rząd	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	35	34	15	993
Płeć	Mężczyźni	18	42	31	9	462
	Kobiety	14	30	37	19	531
Wiek	18-24 lata	16	31	42	10	137
	25-34	18	36	34	12	175
	35-44	10	37	42	12	160
	45-54	11	45	25	19	148
	55-64	16	36	35	13	183
	65 lat i więcej	21	29	29	21	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	31	32	21	376
	Miasto do 20 tys.	12	34	43	11	129
	20-100 tys.	17	32	37	13	192
	101-500 tys.	12	43	36	10	162
	501 tys. i więcej mieszk.	18	45	27	9	134
Wykształcenie	Podstawowe	17	25	36	22	265
	Zasadnicze zawodowe	18	33	33	17	245
	Średnie	15	40	35	10	331
	Wyższe	11	49	31	8	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	53	31	10	81
	Średni personel, technicy	12	53	22	13	39
	Pracownicy adm.-biurowi	11	43	39	6	71
	Pracownicy usług	18	32	34	16	59
	Robotnicy wykwalifikowani	19	37	35	9	128
	Robotnicy niewykwalifik.	15	29	41	15	46
	Rolnicy	14	28	40	18	53
	Pracujący na własny rach.	4	58	29	8	36
Bierni zawodowo	Renciści	16	29	35	19	66
	Emeryci	20	30	29	20	228
	Uczniowie i studenci	14	33	45	8	86
	Bezrobotni	23	25	36	17	56
	Gospodynie domowe i inni	10	27	34	29	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	48	32	7	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	37	35	10	82
	sekt. prywat. poza rolnict.	12	41	35	11	210
	prywatnym gosp. rolnym	11	28	43	18	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	23	40	20	137
	501-750	19	22	44	15	138
	751-1000	15	33	33	18	174
	1001-1500	17	36	36	11	130
	Powyżej 1500 zł	13	54	28	6	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	27	32	24	151
	Średnie	18	31	35	16	471
	Dobre	13	44	34	9	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	26	34	24	85
	Raz w tygodniu	16	34	36	15	478
	1-2 razy w miesiącu	18	31	36	15	130
	Kilka razy w roku	12	40	34	14	212
	W ogóle nie uczestniczy	19	49	25	7	88
Poglądy polityczne	Lewica	13	58	24	5	127
	Centrum	17	41	35	7	291
	Prawica	15	36	39	10	305
	Trudno powiedzieć	17	18	33	32	270